

Veiligheidsplan PWA school Echteld

oktober 2022

**PWA SCHOOL
ECHTELD**

Inleiding

Scholen zijn vanaf 2015 verplicht tot het waarborgen van een sociaal veilige leeromgeving. Dit betekent dat de school:

- Een sociaal veiligheidsbeleid voert;
- Een contactpersoon heeft die het beleid t.a.v pesten coördineert en fungeert als aanspreekpunt.
- De sociale veiligheid en het welbevinden van leerlingen monitort (minimaal één keer per jaar)

Dit veiligheidsplan bestaat uit twee delen. Het eerste deel gaat over de sociale veiligheid binnen onze school en het tweede deel gaat over de fysiek veiligheid.

Sociale veiligheid

De PWA school is een school waar een veilig en prettig pedagogisch klimaat heerst. De school is een plaats waar de kinderen een groot deel van de dag doorbrengen.

Belangrijke voorwaarden om tot goed onderwijs te komen zijn voor ons:

- een positieve benadering van kinderen
- een goede sfeer
- vertrouwen tussen leerlingen en leerkrachten
- een prettige werk- en leefomgeving.

Kinderen moeten zich bij ons prettig kunnen voelen. Leren omgaan met eigen gevoelens en rekening houden met de gevoelens van de medeleerlingen is daarbij een belangrijk aspect.

Ondanks dat wij een kwaliteitskaart 'pedagogisch klimaat hebben en de ruime aandacht voor sociaal gedrag bij onze leerlingen, zien we soms ook ongewenst gedrag. In het deel sociale veiligheid is daarom beschreven wat wij verstaan onder ongewenst gedrag en hoe wij hiermee omgaan. Hiervoor hebben we een *gedragsprotocol* en *anti-pestprotocol* opgenomen, dat wordt ingezet bij (herhaaldelijk) ongewenst (pest)gedrag.

Fysieke veiligheid

In het deel over de fysieke veiligheid hebben wij beschreven hoe we de veiligheid van onze leerlingen willen optimaliseren. Soms nemen (groepen) leerlingen deel aan allerlei binnen- en buitenschoolse activiteiten. Hierbij zijn ze de ene keer verkeersdeelnemer, vaak actief betrokkenen, dan weer toeschouwer. Dit vraagt om maatregelen die de veiligheid zoveel mogelijk waarborgen en die moeten voorkómen dat onveilige situaties ontstaan. Daarnaast is het van belang dat degenen die de leerlingen begeleiden, weten welke taken en verantwoordelijkheden zij hebben.

Monitoren

Op verschillende manieren monitoren wij de veiligheids- en welzijnsbeleving van de kinderen. Dit doen wij in eerste instantie door de dagelijkse observaties van de leerkracht in de klas, tijdens de gym en het buitenspelen. Daarnaast gebruiken wij het leerlingvolgsysteem Kindbegrip. Twee keer per jaar wordt dit door de leerkracht ingevuld. Daarnaast vullen de kinderen van de groepen 5 t/m 8 ook een vragenlijst in. Kindbegrip geeft op basis van een analyse van de observaties concrete doelen en handelingssuggesties.

Tevens wordt jaarlijks een tevredenheidsonderzoek afgenomen onder kinderen (groep 6, 7 en 8), leerkrachten en tweejaarlijks onder de ouders, waarin ook naar de veiligheid- en welzijnsbeleving wordt gevraagd.

Samenwerking tussen school en thuis

Om te zorgen dat een kind lekker in zijn vel zit, is samenwerking tussen ouders, kind en school van essentieel belang. Ouders zijn de ervaringsdeskundigen van hun kind. Leerkrachten zijn onderwijsprofessionals en kennen het kind als leerling het beste. Het is van belang dat ouders en leerkrachten samen achter een aanpak staan en elkaar hierbij steunen, dan is het gedrag makkelijker bij te sturen.

Mocht er iets aan de hand zijn, is het van belang dat alle partijen op de hoogte zijn. Als er op school iets speelt, zullen wij contact met u opnemen. Als er thuis iets speelt hopen wij dit ook van u te horen. In principe is de leerkracht van uw kind uw eerste aanspreekpunt.

Registratie

Indien er incidenten plaatsvinden, zowel met betrekking tot de sociale- als fysieke veiligheid, worden deze vastgelegd. Fysieke incidenten worden vastgelegd in een document (bijlage 1) en op de drive in de daarvoor bestemde map opgeslagen. Sociale incidenten worden ofwel als notitie in ons administratiesysteem toegevoegd bij de leerling, ofwel bij een ernstig incident, waarbij ouders op de hoogte worden gesteld ook onder de incidentenregistratie (bijlage 1) in de daarvoor ingerichte map.

De incidentenregistratie wordt jaarlijks geanalyseerd door de directie. Zo kan er gekeken worden of er een trend zichtbaar is, waarop een plan van aanpak wordt opgesteld. Deze analyse wordt jaarlijks besproken met het team en met de dMR.

Vertrouwenspersoon

Het kan iedereen overkomen: er gebeurt op school iets waar je je onzeker of onprettig bij voelt. Je maakt je zorgen over de sfeer op school of over het pedagogisch klimaat. Of je hebt het gevoel dat het gedrag van iemand die bij de school betrokken is niet door de beugel kan. Je vraagt je af wat je ermee moet, hebt behoefte aan een klankbord of uitlaatklep. Het kan ook zijn dat je een concrete klacht hebt over de school. Binnen de school zijn daarvoor natuurlijk de leerkrachten en de directie de eerste aanspreekpunten. Daarnaast hebben wij een interne contactpersoon→Maarten Pronk, bereikbaar op m.pronk@pwa-echteld.nl of 0344641436. In de meeste gevallen kom je met hem tot een

goede oplossing. Maar soms wil je dat niet of kan dat niet. In die gevallen kun je een beroep doen op een externe vertrouwenspersoon.

De vertrouwenspersoon is beschikbaar als klankbord en ondersteuner. Zij/hij luistert naar je en neemt je verhaal serieus. De vertrouwenspersoon denkt met je mee over wat je kunt doen en kan je helpen om de zaken voor jezelf in het juiste perspectief te plaatsen. Verder kan de vertrouwenspersoon je ondersteunen bij het bepalen van eventuele vervolgstappen en je desgewenst hierin begeleiden.

Fluvium heeft gekozen voor externe vertrouwenspersonen, die werkzaam zijn voor het bureau De Vertrouwenspersoon. Dit zijn Herman Tuning en Alie Leutscher. Beide vertrouwenspersonen zijn gecertificeerd en ervaren. Wanneer je contact opneemt met Bureau De Vertrouwenspersoon, zul je vaak dezelfde dag nog (uiterlijk binnen twee werkdagen) in contact gebracht worden met één van de externe vertrouwenspersonen. Wanneer je een voorkeur hebt voor een vrouwelijke of mannelijke vertrouwenspersoon, geef dat gerust aan. Uiteraard is het contact met de vertrouwenspersoon vertrouwelijk, je identiteit zal niet zonder jouw toestemming worden gedeeld met de organisatie. Wanneer het contact is gelegd met de externe vertrouwenspersoon, zal er eerst in alle rust naar je verhaal worden geluisterd. Daarna zoekt de externe vertrouwenspersoon samen met jou naar een oplossing voor het probleem. Vaak verloopt het contact telefonisch, maar het kan natuurlijk ook op locatie. Je kunt de externe vertrouwenspersonen bereiken via: E: servicedesk@devertrouwenspersoon.nl of via T: 088-1119910

Sociale veiligheid

Algemeen

Op de PWA school creëren wij een veilige leeromgeving en klimaat waarin kinderen zichzelf kunnen zijn en met plezier kunnen ontwikkelen. Dat betekent dat wij een cultuur nastreven waarin positief sociaal gedrag de norm is.

Dit doen wij onder andere door:

- Gebruik te maken van coöperatieve werkvormen. Wetenschappelijk is aangetoond dat dit een veilige leeromgeving en klimaat bevordert. Volgens Förrer, Jansen & Kenter (2004) zijn effecten van coöperatief leren dat kinderen elkaar beter leren kennen en dat er meer onderlinge relaties ontstaan. Door te ervaren dat je met verschillende kinderen kunt samenwerken, ook met kinderen die heel anders zijn dan jijzelf, ontstaat respect en waardering voor elkaar. Bij coöperatief leren wordt gebruik gemaakt van het vermogen van leerlingen om elkaar te helpen. Het heeft een positieve invloed op het zelfvertrouwen van de leerlingen.
- De inzet van de methode Kwink. Kwink is een online methode voor sociaal-emotioneel leren (SEL). Inclusief burgerschap en mediawijsheid. Voor groep 1 t/m 8 van het primair onderwijs. Kwink biedt een doordacht SEL-programma, gebaseerd op de laatste wetenschappelijke inzichten. Praktisch, leuk en altijd actueel. Gericht op preventie (van bijvoorbeeld pesten op school) en de kracht van een veilige groep.
- Het hanteren van school- en groeps- en omgangsregels. Het aanleren van vaardigheden voor gewenst gedrag en het belonen van positief gedrag van individuen en groepen kinderen.

De school geldt als een oefenplaats, waarin leerlingen de kans, tijd en ruimte moeten hebben om te leren. Vaak zijn wij als volwassenen vergeten, dat gewenst gedrag niet altijd vanzelf gaat en we kinderen moeten uitleggen en leren wat we ermee bedoelen en hoe het eruit ziet. Dat betekent dat kinderen ook de grenzen opzoeken waarbinnen zij zich conform onze regels, normen en waarde dienen te gedragen. De praktijk laat zien dat er soms grijze gebieden zijn: wanneer gaat spel over in verstoring of probleemgedrag? En wat doen wij als professionals?

Het is van belang dat iedereen (leerlingen, ouders en onderwijsprofessionals) op de hoogte is van de geldende school- en groeps- en omgangsregels en zich daaraan committeren. School- en omgangsregels zijn tot stand gekomen met het hele team; groepsregels zijn opgesteld door de leerkracht in samenspraak met de betreffende groep.

Om zoveel mogelijk duidelijkheid te geven wat wij verstaan onder gewenst en ongewenst gedrag, baseren wij ons op de indeling van Van overveld (2013). Zijn jarenlange praktijkonderzoek biedt een handzame verdeling:

- Positief sociaal gedrag
- Licht verstorend gedrag
- Verzet
- Probleemgedrag
- Ernstig probleemgedrag
- Zeer ernstig probleemgedrag

Het doel hiervan is het meer eenduidig maken van ons handelen richting leerlingen die ongewenst gedrag vertonen en het voorkomen van verder gaande escalatie van dat gedrag. Dit hebben wij uitgewerkt in een gedragsprotocol.

Gedragprotocol

De school als oefenplaats betekent dat er ook wel eens wat mis gaat. We gaan er dan van uit dat alle kinderen sociaal positief, licht verstorend en verzet kunnen laten zien. Dat zijn juist de momenten om gedrag te bekrachtigen of met elkaar te bespreken op welke manier het anders kan.

Als het gedrag omslaat in pestgedrag en/of probleemgedrag zullen we volgens onderstaand stappenplan handelen.

Positief sociaal gedrag	Incidentenregistratie: nvt
Voorbeelden	- Houdt zich aan de school- en klassenregels; - Laat positieve werkhouding zien; - Toont luisterhouding tijdens situaties die daarom vragen; - Houdt zich aan de afspraken met de onderwijsprofessionals en medeleerlingen.
Handelen school	- Positieve bekrachtiging (individueel en groepsgericht) - Non verbale communicatie (knikje, oogcontact, duim etc.) - Verbale communicatie (gericht benoemen van het wenselijke gedrag en het maken van een compliment)
Communicatie ouders	- In oudergesprekken worden het welzijn en het gedrag van de leerling besproken.

Licht verstorend gedrag	Incidentenregistratie: nee
Voorbeelden	- Maakt geintjes, lollig bedoelde opmerkingen (plagerig); - Laat wisselende luisterhouding zien tijdens situaties die daarom vragen; - Houdt zich wisselend aan afspraken met de onderwijsprofessionals en medeleerlingen; - Laat wisselende taakwerkhouding zien.
Handelen school	- Positieve bekrachtiging (individueel en groepsgericht) van wel gewenst gedrag (dit kan ook zijn een vooraf afgesproken beloning als onderdeel van het preventiegesprek**); - Niet negeren van ongewenst gedrag, maar op rustige toon aanspreken en verwachtingen t.a.v. gewenst gedrag aangeven; - Zo nodig, bij herhaling voeren van preventiegesprek met de leerling.
Communicatie ouders	- In oudergesprekken wordt het welzijn en het gedrag van de leerling besproken; - De leerkracht brengt indien nodig de ouders op de hoogte als er een preventiegesprek heeft plaatsgevonden.

Verzet	Incidentenregistratie: nee. Wel in het administratiesysteem wanneer dit vaker voorkomt.
Voorbeelden	- Werkweigering; - Uitdagend gedrag; - Brutale antwoorden; - Herhaalde slechte luisterhouding tijdens situaties die daarom vragen; - Houdt zich niet aan gemaakte afspraken met de leerkracht en medeleerlingen.
Handelen school	- Positieve bekrachtiging (individueel en groepsgericht) van wel gewenst gedrag (dit kan ook zijn een vooraf afgesproken beloning als onderdeel van het preventiegesprek); - Niet negeren van ongewenst gedrag, maar op rustige toon aanspreken en verwachtingen t.a.v. gewenst gedrag aangeven; - Voeren van preventiegesprek met de leerling, waarin consequenties worden afgesproken indien sprake is van ongewenst gedrag. Dit wordt samen met de leerling vastgelegd en/of besproken; - Op rustige toon aanspreken op gewenst gedrag volgens afspraak gemaakt in het preventiegesprek. - Eventueel kort verwijderen uit de groep (waarbij de leerling in een andere groep kan worden gezet met als doel weer aan het werk te gaan).
Communicatie ouders	- In oudergesprekken wordt het welzijn en het gedrag van de leerling besproken; - De leerkracht brengt de ouders op de hoogte van het preventiegesprek (de leerkracht beoordeelt zelf of het preventiegesprek plaatsvindt mét de ouders erbij).

Probleem gedrag*	Incidentenregistratie: ja In administratiesysteem: ja
Voorbeelden	- Opzettelijke vernieling schooleigendom; - Opzettelijke vernieling eigendom leerling; - Opzettelijke pijn doen van andere leerlingen; - Intentioneel bezoeken van internetsites die niet gerelateerd zijn aan schoolwerk (porno, geweld (spellen), hacken, koopsites, etc.); - Ongeoorloofd weglopen van school tijdens schooltijden; - Herhaaldelijk verzet: na waarschuwingen en leerlingengesprek; - Aanhoudende werkweigering en/of uitdagend en brutaal gedragen/of storend gedrag tijdens de lessen, waardoor instructie- en werkmomenten worden gehinderd;

Handelen school	- Leerling wordt direct aangesproken op overtreding van de afspraak (afspraken), schoolregel; - Afhankelijk van de zwaarte van de overtreding wordt een time-out regel opgelegd: tijdelijke opvang is dan binnen of in enkele gevallen buiten de klas (met toezicht); - Leerkracht maakt melding van het incident in de incidentenregistratie en stelt directie en intern begeleider op de hoogte. Tevens wordt het in het administratiesysteem bij de leerling gezet; - Er vindt een preventie/correctiegesprek***plaats met leerling en mét ouders; - Indien het gaat om vernieling van eigendommen bepaalt de leerkracht afhankelijk van de ernst van de vernieling of een preventie/correctiegesprek met de leerling samen met ouders gevoerd wordt (gaat het bijvoorbeeld om het intentioneel breken van een potlood of liniaal zal het gesprek met de leerling mogelijk zonder ouders zijn); - Indien sprake is van vernieling van school- of leerlingeneigendom dienen ouders de kosten te vergoeden; - Indien herhaling, dan wordt opgeschaald naar 'Ernstig probleemgedrag'; - De school besluit tot het al dan niet overgaan van een officiële (schriftelijke) waarschuwing.
Communicatie ouders	- De leerkracht stelt ouders op de hoogte van het probleemgedrag en spreekt, indien van toepassing z.s.m. (in principe dezelfde dag), het preventie/correctiegesprek af; - De leerkracht legt afspraken vanuit het preventie/correctiegesprek af in het leerlingvolgsysteem en stuurt ouders hiervan een kopie. - Bij een eventuele officiële waarschuwing dienen ouders deze te ondertekenen.

Ernstig probleem gedrag*	Incidentenregistratie: ja In administratiesysteem: ja
Voorbeelden	- Herhaaldelijke verbale agressie naar leerkracht, ondanks registratie ernstig probleemgedrag; - Herhaaldelijke verbale agressie naar leerling(en), ondanks registratie ernstig probleemgedrag; - Zware fysieke agressie; - Doorgaan met intentioneel bezoeken van internetsites die niet gerelateerd zijn aan schoolwerk (porno, geweld (spellen), hacken, koopsites, etc.) na registratie Ernstig probleemgedrag;

	- Doorgaan met ongeoorloofd weglopen van school tijdens schooltijden na registratie ernstig probleemgedrag; - Ondanks registratie ernstig probleemgedrag doorgaan met aanhoudende werkweigering en/of uitdagend en brutaal gedrag en/of storend gedrag tijdens de lessen, waardoor instructie- en werkmomenten worden gehinderd; - Bedreiging van leerkracht; - Bedreiging van leerling(en); - Jeugdcriminaliteit.
Handelen school	- Leerling wordt direct aangesproken op overtreding van de afspraak (afspraken); - Kort verwijderen uit de groep door plaatsing in een andere ruimte mét toezicht; - Er vindt na schooltijd een preventie/correctiegesprek plaats met leerling en mét ouders; - Leerkracht maakt melding van het incident via registratieformulier in leerlingvolgsysteem en stelt directie en intern begeleider op de hoogte. Tevens wordt het in het administratiesysteem bij de leerling gezet; - Directie licht indien nodig de leerplichtambtenaar in; - De school besluit tot al dan niet overgaan van een officiële (schriftelijke) waarschuwing of bij herhaling of ernstige overtreding tot schorsing/verwijdering.
Communicatie ouders	- Ouders worden op de hoogte gesteld van het probleemgedrag en zo mogelijk wordt op dezelfde dag een correctiegesprek gevoerd met de leerling en ouders in aanwezigheid van een directielid of intern begeleider; - Afspraken vanuit het correctiegesprek worden vastgelegd in het in administratiesysteem. Ouders ontvangen hiervan een kopie; - Na afgesproken tijd volgt een evaluatiegesprek met leerling, ouders, leerkracht en directie of intern begeleider; - Evaluatiegesprek wordt vastgelegd in ParnasSys; - Ouders krijgen het verslag van evaluatiegesprek zoals is vastgelegd in ParnasSys; - Bij een zware overtreding of ernstig incident kan overgegaan worden tot het geven van een officiële waarschuwing of schorsing en/of verwijdering. Hiervoor wordt het beleidsplan van Fluvium gevolgd.

Zeer ernstig probleem gedrag*	Incidentenregistratie: ja In administratiesysteem: ja
Voorbeelden	- Herhaaldelijke verbale agressie naar leerkracht, ondanks registratie ernstig probleemgedrag; - Herhaaldelijke verbale agressie naar leerling(en), ondanks registratie ernstig probleemgedrag;

	- Zware fysieke agressie; - Doorgaan met intentioneel bezoeken van internetsites die niet gerelateerd zijn aan schoolwerk (porno, geweld (spellen), hacken, koopsites, etc.) na registratie ernstig probleemgedrag; - Doorgaan met ongeoorloofd weglopen van school tijdens schooltijden na registratie ernstig probleemgedrag; - Ondanks registratie Ernstig probleemgedrag doorgaan met aanhoudende werkweigering en/of uitdagend en brutaal gedrag en/of storend gedrag tijdens de lessen, waardoor instructie- en werkmomenten worden gehinderd; - Bedreiging van leerkracht; - Bedreiging van leerling(en); - Jeugdcriminaliteit.
Handelen school	- Leerling wordt direct aangesproken op overtreding van de afspraak (afspraken); - Kort verwijderen uit de groep door plaatsing in een andere ruimte mét toezicht; - Leerkracht maakt melding van het incident via registratieformulier in leerlingvolgsysteem en stelt directie en intern begeleider op de hoogte. Tevens wordt het incident ook in het administratiesysteem gezet; - Er vindt na schooltijd een preventie/correctiegesprek plaats met leerling, directie of Intern begeleider en mét ouders - Directie licht leerplichtambtenaar in; - De school besluit tot het al dan niet geven van een officiële waarschuwing of bij herhaling en/of ernstig incident wordt overgegaan tot schorsing/verwijdering.
Communicatie ouders	- Ouders worden direct na het gebeurde mondeling op de hoogte gesteld van het probleemgedrag en zo mogelijk wordt op dezelfde dag (en anders zo spoedig mogelijk) een correctiegesprek gevoerd met de leerling en ouders in aanwezigheid van een directielid of intern begeleider; - IB legt afspraken vanuit het correctiegesprek af in leerlingvolgsysteem en stuurt ouders hiervan een kopie; - Evaluatiegesprek wordt vastgelegd in Parnassys - Ouders krijgen het verslag van evaluatiegesprek zoals is vastgelegd in ParnasSys. - De directie besluit tot het geven van een schriftelijke waarschuwing, schorsing of verwijdering en meldt dit bij de ouders. Bij schorsing en/of verwijdering wordt het beleidsplan van Fluvium gevolgd.

*Dit gedrag kan ook voorkomen bij pestgedrag. Indien er bij pestgedrag sprake is van fysiek geweld wordt hierbij opgetreden zoals bij probleem gedrag, ernstig probleem gedrag of zeer ernstig probleem gedrag staat beschreven.

**Een preventiegesprek is een gesprek met als doel om herhaling van het gedrag te voorkomen. Besproken wordt in ieder geval wat er is gebeurd, en het ongewenste gedrag wordt duidelijk benoemd. Daarnaast wordt besproken hoe dit ander had gekund/gemoeten, en wat de leerling nodig heeft om te zorgen dat het niet meer gebeurd. Dat wat besproken wordt, leg je samen vast. Zowel leerling als leerkracht zet hier een handtekening onder. Samengevat: een preventiegesprek is dus om ongewenst gedrag te voorkomen.

***Een correctiegesprek is een gesprek met als doel om herhaling te voorkomen. Besproken wordt in ieder geval wat er is gebeurd, en het ongewenste gedrag wordt duidelijk benoemd. Ook wordt teruggekomen op de inhoud van een eventueel preventiegesprek dat eerder heeft plaatsgevonden. In het gesprek komt duidelijk naar voren dat het getoonde gedrag niet geaccepteerd wordt door de school. Tijdens het gesprek wordt ook benoemd dat het correctiegesprek onderdeel uitmaakt van het gedragsprotocol. Daarnaast worden er met elkaar afspraken gemaakt om herhaling van het gedrag te voorkomen. Deze afspraken worden vastgelegd in Parnassys. De ouders van de betreffende leerling krijgen ook een kopie van het verslag. Tevens wordt er een evaluatiemoment afgesproken. Samengevat: een correctiegesprek is om ongewenst gedrag te corrigeren.

Anti-Pestprotocol

Waarom aandacht voor pesten?

De PWA-school wil kinderen een veilig schoolklimaat bieden, waarin zij zich harmonieus kunnen ontwikkelen. Meestal lukt dat goed, maar in een enkel geval wordt een kind systematisch door anderen genegeerd of gepest. Dan komt een kind in de klas dusdanig in de knel, dat pedagogische maatregelen van de leerkracht alleen niet meer volstaan. In zo'n geval moet men onder ogen zien dat er een ernstig probleem is. Niet alleen voor de leerkracht en voor het gepeste kind, dat door het pesten beschadigd wordt, maar ook voor de pesters, de klas en de betrokken ouders. Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waarin gepest wordt, kan iedereen slachtoffer zijn. We hanteren op school een pestprotocol om pesten te voorkomen en op de juiste manier te handelen als er gepest wordt.

De PWA-school ziet het voorkomen en tegengaan van pesten, ook online pesten, als onderdeel van haar pedagogische taak. Pesten gebeurt in de meeste gevallen buiten het zicht van de leraar en het gedrag is veelal niet eenduidig. De ongrijpbaarheid van het fenomeen maakt de aanpak moeilijk.

Op school is Margriet Knetemann de anti-pestcoördinator. Naast dat zij het anti-pestbeleid coördineert, kan zij ook opvangpunt zijn voor ouders en leerlingen om gezamenlijk de situatie in kaart te brengen. In de praktijk gebeurt dit in eerste instantie door de leerkracht, maar mocht dit niet wenselijk zijn, dan kan een ouder of leerling bij Margriet terecht.

Wat is pesten?

We verstaan het volgende onder pesten:

- er is sprake van een negatieve intentie, bedoeld om iemand leed te berokkenen;
- er is sprake van herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van één of meer personen;
- er is sprake van verschil in macht tussen pester en gepeste (er is sprake van een sterkere en een zwakkere).

Pesten is weloverwogen en proactief, het gebeurt niet per ongeluk of spontaan en is ook geen gevolg van uitlokking. Het is echter een complex groepsproces. Alhoewel uit bovenstaande beschrijving lijkt alsof pesten gaat om één dader tegen één slachtoffer, zijn er soms veel meer leerlingen bij betrokken in allerlei verschillende rollen die een peestsituatie in stand houden of aanmoedigen.

Naast daders en slachtoffers zijn er meelopers en aanmoedigers waardoor de pester(s) zich gesterkt voelt. Als buitenstaanders niet ingrijpen geven ze een signaal van instemming af. Daarnaast zijn deze rollen niet statisch: afhankelijk van de situatie kan bijvoorbeeld een meeloper een pester worden of een slachtoffer een pester of alle rollen ineen zijn.

Het is niet geheel duidelijk waarom leerlingen elkaar pesten. Uit verschillende onderzoeken komt wel naar voren dat pesten een leerling iets oplevert (in termen van sociale status of verbinding door juist een ander uit te sluiten). De sociale norm in een groep is daarbij wel van belang: als veel leerlingen in een groep optreden tegen pesten is

het voor ouders veel minder aantrekkelijk om door te gaan met pesten, omdat het geen statusverhoging oplevert.

Pesten is een fundamenteel groepsproces. Het wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme. Wat nodig is, is een sterk tegenwicht: de groep en school dient een positieve sociale gemeenschap te zijn, waarin een expliciete sociale en morele norm aanwezig is die ervoor zorgt dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar, dat we allemaal verantwoordelijk zijn voor de gemeenschap, dat je het recht hebt om jezelf te zijn, maar ook de plicht hebt ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft.

Vormen van pesten

Pesten kan in verschillende vormen voorkomen:

- Fysiek pesten (lichamelijk):
slaan, duwen, schoppen, knijpen, haren trekken, laten struikelen of tegenhouden.
- Verbaal pesten (met woorden):
schelden, roddelen, chanteren, uiten van bedreigingen of iemand belachelijk maken.
- Materieel pesten (met spullen):
afpakken, beschadigen of verstoppen van spullen.
- Relationeel / sociaal pesten
buitensluiten, negeren of uitlachen.

Daarnaast is er ook nog digitaal pesten. Bovenstaande vormen worden dan via de digitale kanalen uitgevoerd. Te denken valt aan foto's bewerken, versturen van bedreigingen of virussen, iemand hacken of blokkeren, haat profielen aanmaken, etc.

Signalen van pesten

Als bovenstaande gedragingen gesignaleerd worden, dan kunnen dat uitingen zijn van pestgedrag. Daarnaast zijn we ook alert op gedragsveranderingen bij leerlingen. De volgende signalen bij leerlingen kunnen duiden op het feit dat een kind mogelijk gepest wordt:

- Een opvallend teruggetrokken gedrag;
- Een zwakke, onzekere lichaamshouding;
- Zich sterker dan voorheen manifesteren: brutaler – agressiever;
- Zich afzonderen;
- Spullen die ineens geregeld kwijt of kapot zijn;
- Sociaal onhandig gedrag vertonen.

Pesten of Plagen?

Vaak worden de termen pesten en plagen door elkaar gehaald en wat voor de één pesten is, ervaart de ander als plagen. Wij gaan uit van **de beleving** van de gepeste leerling. Hij/zij bepaalt of het pesten of plagen is. Elke melding en/of signaal nemen we daarom ook serieus. Naast het gevoel dat de gepeste leerling heeft, nemen we onder andere de volgende verschillen ook mee:

Plagen Gebeurt af en toe Kortdurend Door en naar verschillende personen Beide partijen hebben plezier Gelijkwaardigheid	Pesten Structureel Voortdurend / aanhoudend / herhaaldelijk Vaak dezelfde die pest / gepest wordt Gaet ten koste van sfeer Machtsverhouding / ongelijke strijd
---	--

Dit bepaalt mede de interventies die daarna gedaan worden. Deze kunnen gericht zijn op de gepeste leerling, op de pester of op een hele groep.

Digitaal pesten

Tegenwoordig zijn er allerlei soorten media zoals mobiele telefoons met camera's en internet, laptops en diverse sociale media. Het is makkelijk Whatsapp berichten te sturen en om te mailen. Daarnaast is het mogelijk om contact met elkaar te krijgen via Games of social media (zoals o.a. Instagram, SnapChat)

Digitaal-of cyberpesten is het pesten via de digitale (virtuele wereld) media. Het betreft het opzettelijk zwart maken of afkraken van iemand door middel van vervelende/negatieve opmerkingen of juist het groepsgewijs negeren van één persoon. Instagram, SnapChat, Whatsapp en alle sociale media maken het heel gemakkelijk voor ons om allerlei foto's te laden en gelijk met de wereld te delen.

De overeenkomsten tussen pesten en cyberpesten zijn:

- het gebeurt structureel;
- het gebeurt bewust;
- er is sprake van machtsverschil.

De verschillen tussen pesten en cyberpesten zijn:

- het gebeurt (vaak)anoniem;
- de impact is groot (door het grote bereik);
- het is laagdrempelig;
- het gebeurt 24 uur per dag, 7 dagen per week!

Veiligheid is veranderd, je bent tegenwoordig ook online bereikbaar.

Wat doet de school aan preventie?

Op diverse manieren proberen wij koste wat het kost te voorkomen dat er pestgedrag plaatsvindt op school of daarbuiten. Dit doen wij op de volgende manieren:

- De school volgt het programma van de methode Kwink. Kwink is een online methode voor sociaal-emotioneel leren (inclusief burgerschap en mediawijsheid) voor groep 1 t/m 8 van het primair onderwijs. Kwink biedt ons een doordacht programma, gebaseerd op de laatste wetenschappelijke inzichten. Het is onder andere gericht op preventie (van bijvoorbeeld pesten op school) en de kracht van een veilige groep.
- Leerkrachten en andere volwassenen handhaven regels door:
 - Modelgedrag te vertonen;
 - Leerlingen aan regels te herinneren;
 - Positief gedrag zichtbaar te belonen;

- Toezicht te houden binnen en buiten de school;
- Leerlingen aan te spreken als zij zich niet aan de regels houden (correctie);
- Leerkrachten herhalen de regels regelmatig in de groep ter herinnering.
- De rol van de leraar heeft een grote invloed op de groep.
 - De leerkracht realiseert zich dat hij of zij hoe dan ook de norm bepaalt.
 - Vanaf het begin van het schooljaar stuurt hij of zij bij de groepsvorming.
 - De leerkracht neemt signalen van leerlingen of ouders serieus.
 - Vermoedt de leerkracht een pestgedrag, dan laat hij of zij de betrokkenen weten wat er gezien wordt, wat er gebeurt en biedt hulp aan. Hij geeft de leerlingen de kans om het zelf op te lossen, eventueel met aanwijzingen.
 - De leerkracht maakt leerlingen bewust van hun eigen invloed op de sfeer in de groep en stuurt hierop.
- Wij besteden aandacht aan de Week tegen Pesten (september).
- Wij hanteren groeps-, school- en omgangsregels (zie hieronder).
- Samenwerking met ouders vinden wij belangrijk. Wij nemen signalen vanuit ouders over pesten serieus.

Omgangsregels

Naast de groeps- en schoolregels over het gebruik van het gebouw en het gedrag en de afspraken rond het gebouw kennen we de volgende omgangsregels:

- Schoolresultaten en uiterlijk kunnen nooit de reden zijn om mensen te beoordelen, uit te lachen of uit te schelden.
- Wij gebruiken geen bijnamen.
- Nieuwe kinderen ontvangen we goed op onze school. Alle kinderen zijn welkom.
- Iedereen mag zijn eigen mening hebben, mits je de ander niet schaadt.
- We luisteren naar elkaar en nemen de ander serieus.
- Als je iets van een ander wilt pakken of gebruiken vraag je daarom.
- Iedereen doet mee, we sluiten geen kinderen buiten de groep.
- Ieder bemoeit zich met zijn eigen zaken. We zeggen geen onwaarheden over anderen.
- We zijn eerlijk en schelden elkaar niet uit.
- We zetten geen vervelende berichten op social media.
- Wij wachten niemand op met het doel hem/haar te treiteren.
- We luisteren naar elkaar en helpen degene die hulp nodig heeft.
- We kiezen geen partij bij een ruzie tussen twee andere kinderen.
- Word je gepest, vertel het aan je ouders, de meester of de juf, dit is geen klikken.
- Zie je dat iemand een ander pest, vertel het ook aan de leerkracht. Ook dit is geen klikken.
- Help ook anderen om zich aan deze afspraken te houden.
- Deze afspraken gelden binnen de school, maar ook daarbuiten.

Wat als pesten toch voorkomt?

Iedere melding en/of signalering van pestgedrag wordt serieus genomen. Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij er eerst zelf (en samen) uit te komen. Op het moment dat een leerling er niet uitkomt legt hij/zij dit voor aan de leerkracht. Op het moment dat er een melding wordt gemaakt van pestgedrag of de leerkracht signaleert pestgedrag, worden de volgende stappen ondernomen. Deze stappen zijn erop gericht om het pestgedrag zo snel mogelijk te stoppen.

- **Stap 1→ Individueel gesprek**
De leerkracht heeft een individueel gesprek met de betrokken leerlingen. Aan de hand van zo concreet mogelijke voorvallen uit het recente verleden wordt een analyse gemaakt en de ernst van de situatie ingeschat. De leerkracht stelt hierbij de IB'er (tevens anti-pestcoördinator) op de hoogte. Als eerste worden de ouders op de hoogte gesteld en vervolgens de betrokken partijen zoals het team en naschoolse opvang. De leerkracht zal nauwkeurig observeren en registreren in het digitaal leerlingvolgsysteem (Parnassys).
- **Stap 2→Gezamenlijk gesprek**
De leerkracht heeft een gezamenlijk gesprek met de betrokken leerlingen. Het probleem wordt duidelijk en helder geformuleerd. In overleg met beide partijen worden concrete afspraken gemaakt om pestgedrag tegen te gaan / te stoppen. Als er meerdere leerlingen uit de groep betrokken zijn bij het pestgedrag zal de leerkracht klassikaal aandacht schenken aan het probleem, waarbij gebruik gemaakt kan worden van beschikbare methoden. Binnen één week vindt eerste evaluatie plaats met de kinderen. Er wordt terugkoppeling naar de ouders gedaan. De Leerkracht zal nauwkeurig observeren en registreren in het digitaal leerlingvolgsysteem (Parnassys).
- **Stap 3→ Wanneer het pestgedrag niet stopt**
Wanneer blijkt dat er signalen zijn dat de situatie niet is verbeterd, wordt er in samenspraak met de IB'er (teven anti-pestcoördinator)een groepsplan gemaakt. De betrokken ouders zullen op de hoogte gesteld worden van dit plan. Na 4 weken wordt dit plan geëvalueerd, zijn de doelen gehaald? Gesprek met de betrokken leerlingen (leerkracht kan zelf inschatten wat het beste is: individueel of afzonderlijk). Is het gelukt om de afspraken na te komen? Plan wordt met IB'er geëvalueerd en de betrokken ouders worden geïnformeerd. Wanneer doelen zijn behaald wordt plan afgesloten. Wanneer doelen niet zijn behaald volgt stap 4.
- **Stap 4→ Wanneer doelen niet zijn behaald**
Doelen groepsplan niet behaald, de volgende 2 stappen zijn mogelijk:
 - a. Doelen bijstellen, opnieuw stap 3 volgen.
 - b. Groot overleg; aanwezig leerkracht IB'er(anti-pestcoördinator) en directie. Wanneer individueel traject nodig is wordt de betreffende leerling besproken in het ondersteuningsteam (IB'er, schoolconsulent BEPO, schoolmaatschappelijk werk). Tijdens dit overleg wordt gekeken welk traject op dat moment het meest geschikt is. Ouders mogen aansluiten of er wordt een terugkoppeling naar de ouders gedaan. Alle afspraken worden geregistreerd in het leerlingvolgsysteem (Parnassys).

- Stap 5→ Gedragsprotocol
Mocht al het bovenstaande niet het gewenste effect hebben, zullen wij het 'Gedragsprotocol' in laten gaan.

Adviezen aan de ouders van onze school:

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u dan contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van bijvoorbeeld een sport, scouting.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Wanneer er op school iets is gebeurd en het is opgelost, kom er dan thuis niet op terug. Opgelost is opgelost!

Denk er eens over na wat u zoal bespreekt aan tafel, bedenkt u zich dan dat kinderen heel veel horen en opslaan!

Fysieke veiligheid

Algemeen

Fysieke veiligheid gaat over het verkleinen van de kans dat iemand slachtoffer wordt van een ongeval of incident. (Kleine) incidenten en ongevallen zijn op scholen helaas onvermijdelijk. Wel doen wij er alles aan om het risico op ongelukken te beperken.

Hieronder beschrijven wij onder andere de regels en afspraken die wij hanteren om het zo veilig mogelijk te maken in en rond de school.

Schoolplein

Het schoolplein is het gebied waar de kans op fysieke ongelukken procentueel groter is dan binnen in de school. Wij hanteren de volgende afspraken:

- Fietsen
Op het schoolplein wordt niet gefietst.
Kinderen die op loopafstand wonen, komen lopend naar school. Wanneer het voor een activiteit vanuit school nodig is, komen zij ook op de fiets. De school is **niet** aansprakelijk voor beschadigingen of diefstal van fietsen. Zet je fiets daarom altijd goed in het rek en op slot.
- In- en uitgangen
Bezoekers moeten op een veilige manier de school binnenkomen en uitgaan. Wij hebben op school drie in- en uitgangen:
 - Groep 1-2 ingang bij het kleuterlokaal
 - Groep 3 t/m 8 ingang op het schoolplein
 - Peuters en andere bezoekers kunnen gebruik maken van de ingang op het schoolplein en de ingang aan de Achterstraat.

De kinderen gaan om 8.20 uur rustig naar binnen via hun eigen ingang. Bij het naar buitengaan, gebruiken de kinderen ook hun eigen uitgang.

Spelen

Tijdens de pauzes is er buiten toezicht van één of meerdere teamleden. De teamleden nemen een positie zodat zij een goed zicht hebben over de schoolplein en speeltuin.

Pleinregels

- o Alle kinderen moeten binnen de hekken van het plein en de speeltuin blijven.
- o Wanneer een kind naar het toilet moet, geeft hij/ zij dit aan bij een leerkracht die op het plein loopt.
- o Er is buitenspeelgoed aanwezig om mee te spelen (zit in plastic klike's). Iedere groep heeft zijn eigen klike.
- o Groep 1-2 mag ook gebruik maken van het speelgoed uit de schuur. De overige groepen mogen dit ook na toestemming van de leerkracht.

Personen die niets op de speelplaats te zoeken hebben en zich onder speeltijd op de (openbare) speelplaats ophouden, worden door de buiten lopende leerkracht verzocht

zich te verwijderen. Wordt hieraan geen gehoor gegeven, dan direct melden bij de directie. Deze onderneemt verdere actie.

Na schooltijd worden afsluitbare gedeelten van het hek rondom de school afgesloten. Na sluiting geldt een betredingsverbod, aangeduid door middel van borden.

Bij slecht weer bepaalt de leerkracht of de groep naar buiten gaat of niet. Wanneer de kinderen binnen blijven, blijven ze in de groep en spelen spelletjes. Met toestemming van de leerkrachten mogen de kinderen ook in de hal met de Kapla ed.

Gebruik gymzaal

Alle groepen hebben gym in de gymzaal bij de school, waarbij spellessen en toestellessen worden afgewisseld.

Alle kinderen gymmen in daarvoor bestemde kleding en schoenen.

Er worden geen onnodige risico's genomen door materialen en toestellen foutief te gebruiken.

Wanneer een leerling niet mee kan doen met de les dient dit door de ouder bij de leerkracht te worden gemeld.

Indien materialen niet meer voldoen aan de veiligheidseisen, verouderd of kapot zijn wordt dit aan de contactpersoon van de gemeente doorgegeven.

Gebruik gangen en hal

In de gangen en hal van de PWA school lopen en praten we rustig. Er wordt in de school niet gerend. Bij de start van ieder schooljaar wordt dit ook besproken met de kinderen, wanneer de gedragsregels in de klas samen worden vastgesteld.

Jassen en tassen hangen in de luizenzak aan de kapstok

Schoolreis en excursies

Voor aanvang van het schoolreisje worden alle bijzonderheden over de leerlingen geïnventariseerd (dieet, medicijnen enz). Mobiele telefoon en EHBO-doos gaan standaard mee.

Instructie: Voor vertrek worden de regels, afspraken en andere specifieke aspecten voor de schoolreis gelijktijdig met de leerlingen en begeleiders doorgenomen. Regels van het park of attractie over lengte, leeftijd e.d. altijd in acht nemen!

Begeleiders moeten duidelijk weten wat hun taken en verantwoordelijkheden zijn en welke procedures gelden.

Voorafgaand aan ieder schoolreisje of excursie worden de volgende punten in het team vastgesteld en besproken met de leerlingen:

- *Groepsindeling en begeleiding.*
- *Groepsgrootte (is afhankelijk van de leeftijd van de leerlingen en de te bezoeken attractie).*
- *Specifieke afspraken die gelden op de locatie.*
- *Verzamelpaatsen op school en op locatie.*
- *Waar mogen kinderen wel / niet komen?*
- *Kind is de groep kwijt, wat dan?*

- *Absentenregistratie.*
- *Bus indeling.*

Bij een schoolreisje met meerdere groepen gaat er een extra auto mee (ten behoeve van eventueel doktersbezoek of andere calamiteiten).

Om de kinderen makkelijk te herkennen, dragen zij bij een schoolreisje of ander evenement het schoolshirt met een sticker met telefoonnummer.

Kamp

Instructie: Voor vertrek worden de regels, afspraken en andere specifieke aspecten doorgenomen. Regels van het verblijf altijd in acht nemen! Begeleiders moeten duidelijk weten wat hun taken en verantwoordelijkheden zijn en welke procedures gelden.

- Voor aanvang van het kamp worden alle bijzonderheden over de leerlingen geïventariseerd (denk aan: dieet, medicijnen, telefoonnummers).
- Na aankomst op het kampadres de regels en afspraken nog eens doornemen.
- In het bijzonder bosspelen, nachts spelen en speurtochten dienen altijd onder begeleiding plaats te vinden.
- Minimaal één begeleider op acht leerlingen.

Als we op kamp gaan, ontvangt iedere ouder een kampboekje. Hierin staan onder andere de volgende gegevens:

- *Telefonische bereikbaarheid kampadres*
- *Kamplocatie*
- *Regels*
- *Bagage*
- *Vervoer*

Op de kamplocatie wordt met de kinderen afgesproken tot waar ze mogen komen. Indien dit geen herkenbare punten zijn, wordt dit aangegeven met lint of pionnen.

Na het kamp wordt iedere ouder verzocht zijn/haar kind op teken te controleren.

Vervoer

Vervoer per bus

- Wettelijke regels over het aantal leerlingen op de stoelen strikt navolgen. Als er gordels zijn, moeten die worden gebruikt.
- In principe bepaalt de leerkracht wie waar zit. In veel gevallen zal dit vrij gelaten kunnen worden.
- Alle leerlingen blijven zitten.
- Leerlingen mogen niet naast een nooduitgang zitten. Tevens niet op de voorste stoel(en) /middelste stoel(en) achterin i.v.m. voorover vallen bij plotseling remmen.
- In iedere bus zit minimaal één leerkracht.
- De begeleiders zitten verspreid door de bus en houden mede toezicht.
- Aan de huishoudelijke regels van de chauffeur wordt gehoor gegeven (verantwoordelijk is een leerkracht).

De kinderen verzamelen in de klas of op de locatie per groep en gaan pas als de groep compleet is naar de bus. In de bus worden de kinderen opnieuw geteld door de groepsleerkracht. Zij geeft aan wanneer de groep compleet is en de bus kan vertrekken.

Vervoer per trein of tram

- Er moet minimaal één extra volwassene mee per groep.
- In de trein / tram wordt niet geschreeuwd, geduwd, gerend of iets dergelijks.
- Bij tramhalte / station:
 - Leerlingen vertellen waar ze moeten wachten (aan de veilige zijde van het perron; begeleiders staan tussen de leerlingen en de perronrand).
 - Eerst passagiers laten uitstappen, dan pas zelf instappen.
 - Rustig instappen, liefst de hele groep in een coupé, liefst op een zitplaats.
 - Indien niet iedereen bij elkaar kan zitten, wordt de groep gesplitst op aanwijzing van de groepsleerkracht.
 - De groepsleerkracht geeft, indien nodig, aan waar iedereen gaat zitten.
 - Bij elke groep blijft een begeleider.
 - Uitstappen:
 - Leerlingen laten weten bij welke halte uitgestapt wordt.
 - Spreek duidelijk af waar gewacht wordt
 - Leerkracht ziet toe op vertrek van alle leerlingen.

De kinderen die een kortingskaart hebben, worden gevraagd deze mee te nemen. De overige kinderen reizen zoveel mogelijk op een railrunnerkaart. De leerkracht zorgt voor de kaartjes en houdt deze zelf bij zich. Eén begeleider mag drie kinderen met een railrunnerkaart meenemen.

Vervoer per auto

- Het aantal standaard veiligheidsgordels in de auto bepaalt het aantal leerlingen dat mag worden vervoerd.
- Een driepuntsgordel mag niet als heupgordel worden gebruikt.
- Alle kinderen kleiner dan 1,35 meter moeten op de achterbank.
- Alle kinderen kleiner dan 1,35 meter zitten indien mogelijk in een goedgekeurd zitje / stoelverhoger.
- Wanneer redelijkerwijs niet verwacht kan worden dat de bestuurder een kinderbeveiligingssysteem bij zich heeft, bijvoorbeeld bij vervoer van een uitje op korte afstand, mogen kinderen zonder zitje op de achterbank. Niet op de voorbank.
- Wanneer er al twee zitjes op de achterbank staan en een derde niet passend is, dan mag een kind zonder zitje op de achterbank.
- Indien een (pleeg-) ouder eigen kinderen vervoert, geldt het volgende: kinderen kleiner dan 1,35 meter moeten zowel voorin als achterin gebruik maken van een geschikt en goedgekeurd kinderzitje

Ouders die rijden krijgen van te voren het adres van de bestemming. Telefoonnummers worden met de leerkracht uitgewisseld. De leerlingen verzamelen in de klas of op locatie en vertrekken per groepje met de begeleider naar de auto.

Vervoer per fiets

- Minimaal één begeleider per vijf leerlingen voor de groepen 3 t/m 5.
- Minimaal één begeleider per tien leerlingen voor de groepen 6 t/m 8.
- Volwassene voorop met een leerling, daarachter de andere leerlingen. Een volwassene sluit de rij.
- Bij voorkeur fietsen langs een fietsvriendelijke route (zoals vrijliggend fietspad).
- Zoveel mogelijk veiligheidshesjes gebruiken (kop/staart, in de rij enz.).

- Kinderen moeten in het bezit zijn van een veilige fiets

Wanneer een fiets kapot gaat of er iets anders voorvalt tijdens het fietsen, verlaat het kind de rij, samen met zijn fietsmaatje en wacht op de begeleider die achteraan fietst.

De begeleider vooraan in de rij kan besluiten te stoppen en doet dit door zijn hand op te steken en STOP te roepen. Er wordt gekeken of het probleem kan worden opgelost.

Wanneer dit niet het geval is, wordt de fiets geparkeerd en gaat de leerling bij één van de begeleiders achterop.

Vervoer te voet

- Leerlingen lopen twee aan twee.
- Eén volwassene loopt voor; bij voorkeur ook één achteraan.
- Op bepaalde logische punten, einde plein, begin/eind stoep, eind weg, oversteekplaats e.d. stoppen en kijken of de rij nog wel ordelijk en veilig is (de rij "dikt dan in" en wordt zo minder lang dus veiliger).
- Oversteken:
 - Eerst de groep bij elkaar op de stoep.
 - Duidelijk afspreken waar kinderen wachten.
 - De weg afzetten met door een begeleider.
 - Oversteken.

Externe (sport)activiteiten

Voor aanvang van de activiteit worden alle bijzonderheden over de leerlingen geïnventariseerd (dieet, medicijnen en alle noodzakelijke telefoonnummers). Mobiele telefoon en EHBO-doos gaan standaard mee. Wanneer duidelijk is dat er bij een activiteit EHBO aanwezig is, kan deze op school worden gelaten.

Voor alle sportactiviteiten geldt:

Indien naar het oordeel van de leerkracht op enigerlei wijze de veiligheid in het geding is, laat de leerkracht de deelname van de groep aan de activiteit stoppen!

Afspraken met betrekking tot zwemmen:

- Kinderen die géén zwemdiploma bezitten krijgen een armbandje om.
- Kinderen die géén zwemdiploma bezitten mogen niet in de buurt komen van water dieper dan 1,20 meter.
- Kinderen die géén zwemdiploma bezitten wordt verteld waar zij wél mogen komen.
- Aan ouders wordt gevraagd of het kind in bezit is van een zwemdiploma en of het mag deelnemen aan de zwemactiviteit. Zonder toestemming mag een leerling niet deelnemen aan het zwemmen.
- Minimaal één begeleider per acht leerlingen. Als er leerlingen zijn zonder zwemdiploma, dan is één leerkracht extra nodig.
- De leerkracht overlegt, vooraf, met het (zwembad)personeel wanneer er een groep leerlingen komt zwemmen.
- Tevens bespreekt hij/zij de herkenbaarheid van leerlingen die geen diploma hebben.
- Controleer waar de EHBO-post is.
- Er wordt een centrale verzamelplaats afgesproken.
- Minimaal één leerkracht heeft als taak toezicht te houden op de kinderen die geen zwemdiploma hebben (ook bij toerbeurt te organiseren).
- Minimaal één leerkracht houdt toezicht bij de overige leerlingen.

- Andere begeleiders mogen in het water (ook bij toerbeurt te organiseren).
- De begeleiders houden toezicht bij het omkleden en douchen.

Interne activiteiten

Voor aanvang van elke activiteit worden alle bijzonderheden over de leerlingen geïnventariseerd (dieet, medicijnen en alle noodzakelijke telefoonnummers) die voor een veilige uitvoering van de activiteit van belang zijn.

Algemene regels

- Zorg voor het vrijhouden van gangen, in- en uitgangen. Let hierbij ook op het vrijhouden van de ingang van het klaslokaal.
- De nood- en transparantverlichting (= vluchtwegsignalering) mag niet worden uitgeschakeld of aan het zicht worden onttrokken.
- Zorg ervoor dat de deuren bij de uitgangen voldoende doorgang bieden in geval van calamiteit (een vergrendelde deur ontgrendelen).
- Slanghaspels zijn bereikbaar; handblusmiddelen zijn op strategische plaatsen aanwezig en bereikbaar.
- Zie erop toe dat elektrische apparatuur en toebehoren veilig zijn en volgens de voorschriften/ gebruiksaanwijzing worden gebruikt.
- Kabels en snoeren, touwen, feestverlichting (zoals snoeren met lampjes) slingers en dergelijke, zodanig gebruiken dat zij geen gevaar opleveren (struikelen, tegenaan lopen).
- Gebruik van **open vuur** (ook kaarsen /waxinelichtjes en vuurkorven) onder zeer strakke condities organiseren en zorgdragen voor paraat zijn van blusmiddelen.

Bij activiteiten waarbij grote groepen ouders aanwezig zijn, ontvangen de ouders informatie over de tijden, waarop er een activiteit plaatsvindt.

Bij een podiumoptreden onder schooltijd, waarbij de ouders van de optredende kinderen mogen kijken, zitten de kinderen op stoelen en banken. Ouders nemen daarachter plaats op de overgebleven stoelen of blijven even staan. Er wordt altijd een pad vrijgehouden i.v.m. eventuele evacuatie.

Brand- en ontruimingsoefening

Jaarlijks oefenen wij minimaal twee keer een ontruiming. Dit doen wij één keer aangekondigd en één keer onaangekondigd. Hoe dit georganiseerd wordt staat in ons ontruimingsplan.

Risico inventarisatie en evaluatie (RI&E)

Iedere twee jaar wordt er een RI&E uitgevoerd. Hierin worden alle arbeidsrisico's in kaart gebracht. Aan de hand hiervan wordt een plan van aanpak gemaakt om de risico's te beheersen. Het doel van de RI&E is om gezondheidsklachten en ongevallen te vermijden. De RI&E wordt uitgevoerd door de preventiemedewerker, bij ons op school de directeur.

Bijlage 1. Incidentenregistratie voor intern gebruik

Naam getroffene:		
Adres:		
Getroffene is:	werknemer / stagiair / leerling / anders namelijk*	
Plaats van het incident:		
Datum en tijdstip incident:		
vorm van agressie, geweld:	☐ Fysiek nl: ☐ Verbaal nl: ☐ Dreigen nl: ☐ Vernielzucht nl: ☐ Diefstal nl: ☐ Anders nl:	
Behandeling:	☐ Geen ☐ Behandeling in ziekenhuis / EHBO* ☐ Opname in ziekenhuis ☐ Ziekteverzuim / Leerverzuim ☐ Anders nl:	
Schade + eventuele kosten:	☐ Materieel nl: ☐ Fysiek letsel nl: ☐ Psych. letsel nl: ☐ Anders nl:	€ € € €
Afhandeling:	☐ Politie ingeschakeld / aangifte gedaan ☐ Melding arbeidsinspectie ernstig ongeval (https://www.nlarbeidsinspectie.nl/melden/arbeidsongeval) ☐ Psychisch nazorg	
Korte beschrijving van het incident:		
Suggesties voor verdere afhandeling:		
Suggesties voor preventie in de toekomst:		
Plaats:	Datum:	Handtekening:

*doorhalen wat niet van toepassing is